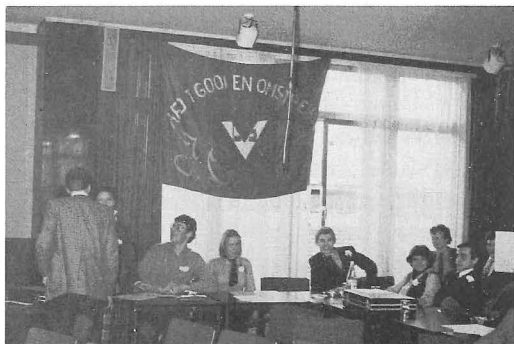

1980-1984

7 Groeistuipen

Het nieuwe vergaderdecennium begint op 9 februari, als de algemene vergadering in buitengewone zitting bijeen komt in Amersfoort. Doel van de ingelaste bijeenkomst is de afhandeling van de al gedeeltelijk behandelde resolutie over energiebeleid en de bespreking van een notitie over Zuid-Afrika. Door een actuele kwestie komt de vergadering echter niet toe aan de behandeling van de verstuurde agenda. Eind januari maakte het hoofdbestuur de ontwerptekst bekend van 'Liberalisme in Beweging', dat – tijdelijk – de plaats inneemt van het Politiek Kern Programma. In het ontwerp is een passage over de monarchie opgenomen die ontleend is aan het standpunt in de Resolutie Demostaat uit 1964. 'De JOVD is principieel voorstander van verkiezing van het staatshoofd. De JOVD heeft er echter op dit moment nog geen behoefte aan haar principiële voorkeur te effectueren.' (1) Sommigen vragen zich af of het JOVD-hoofdbestuur beschikte over staatsgeheimen, als enkele dagen na de openbaarmaking Koningin Juliana in een televisietoetspraak haar aftreden aankondigt. Alle ingrediënten zijn aanwezig voor ruime persaanval en een rel tijdens de algemene vergadering. Aldus geschiedt. Het is één van de talrijke aanvaringen tussen 'links' en 'rechts' in de JOVD. Het hoofdbestuur kan grotendeels tot de linker vleugel gerekend worden, de afdeling 't Gooi geeft leiding aan de in betekenis toenemende rechtervleugel. 't Gooi heeft, volgens eigen opgave, meer dan 250 leden.

De discussie over Zuid-Afrika wordt alsnog gevoerd op het maartcongres in Dalfsen. Een discussie over mogelijke sancties tegen het apartheidsregime leidt tot de buitengewoon zelfverzekerde conclusie 'dat sancties (...)

De afdeling 't Gooi is tijdens de algemene vergadering nadrukkelijk aanwezig. (Amersfoort, 9 februari 1980)

V.l.n.r.: de hoofdbestuursleden Robert de Haze Winkelman, Robin Linschoten en Bart Lijdsman (Amersfoort, 9 februari 1980)

noodzakelijk kunnen worden indien de ontstane discussie in Zuid-Afrika niet binnen korte termijn tot resultaten leidt in een door de JOVD gewenste richting, zoals de JOVD die herhaaldelijk omschreven heeft.' (2). Hoofdonderwerp is echter het stuk Liberalisme in Beweging. Ter inspiratie spreken D'66-leider J.C. Terlouw en W.J. Geertsema, die voorzitter is van de commissie die de herziening van het beginselprogramma van de VVD voorbereidt. Voor het program geldt dat lijnen uit het verleden worden doorgetrokken. Wel verdwijnt de omstreden stelling over de monarchie. 'Voorlopig' verdient de constitutionele monarchie de voorkeur van de JOVD. In tegenstelling tot het PKP uit 1975 wordt in het programma met name aandacht aan de korte en middellange termijn besteed. Het hoofdbestuur beschouwt het beginselprogramma als de visie op langere termijn. Verder passeert een aantal wijzigingen in het bestuur, waaronder de promotie van VVO Robert de Haze Winkelman tot voorzitter. De Haze Winkelman is een representant van de rechter vleugel.

Het is dan ook vermoedelijk zonder politieke betekenis dat in mei de laatste Driemaster met oranje kaft verschijnt. Na ruim tien jaar op magazine-formaat te zijn verschenen grijpt de redactie terug op een oude formule. Driemaster wordt weer een krantje van weekend-formaat. Erg lang zal dit nostalgische experiment overigens niet duren. In november 1983 zal het blad weer kleinere proporties aannemen. De opmaak van Driemaster blijft aan verandering onderhevig. Bijna iedere nieuwe hoofdredacteur drukt zijn stempel op het blad door de cover aan te passen.

Het junicongres in Breda praat vooral over zichzelf, door een Reglement van Orde voor de Algemene Vergadering vast te stellen. Daarmee is de reglementeringsdrift overigens nog niet over. Drie algemene vergaderingen in 1980 en 1981 besteden nog aandacht aan alweer een herziening van het huishoudelijk reglement en tenslotte worden in 1981 modelreglementen vastgesteld voor afdelingen en districten. In de herzieningsronde wordt besloten de afdelingen voortaan één stem per vijf betalende leden toe te kennen, in plaats van één op vijftientig. Ook wordt de politieke zelfstandigheid van afdelingen groter. De tot nu toe bestaande plicht dat afdelingen voorafgaand aan het doen van uitspraken over landelijke (en internationale) politiek toestemming aan het hoofdbestuur moeten vragen, wordt afgeschaft. De concessie aan het hoofdbestuur is dat afdelingen volgens het reglement moeten zorgen dat 'geen onduidelijkheid kan ontstaan over het standpunt van de vereniging als geheel.' (3).

In het Westduitse Gummersbach is op 4 en 5 oktober 1980 het congres van LYMEC. Robin Linschoten wordt daar gekozen in het bestuur. Anderhalve maand later legt hij zijn functie als internationaal secretaris van de JOVD neer.

Op 14 en 15 maart 1981 congresseert de JOVD weer eens in Scheveningen, de congreslokatie waarover ooit het JOVD-cabaret een nummer op plaat zette. Het congres roept zowaar een strofe uit dit nummer in herinnering: 'Over HB-kandidaten, wordt urenlang gepraat en, soms is er een echte ruzie...'. Grote commotie ontstaat namelijk over de benoeming van de penningmeester. Meint Waterlander, de door het hoofdbestuur voorgestelde kandidaat, blijkt namelijk

minderjarig en daarom niet benoembaar te zijn. Een probleem is echter dat daardoor de op voorhand kansloos geachte, door de afdeling 't Gooi voorgedragen, kandidaat Erik-Pieter Vlaanderen automatisch benoemd wordt. Opnieuw is er sprake van een botsing tussen 'links' en 'rechts'. De kersverse penningmeester krijgt een motie van wantrouwen aan de broek, die hij politiek niet overleeft. Vlaanderen verovert de titel kortst zittend bestuurslid aller tijden. Roel in 't Veld *avant-la-lettre*. De zonder problemen nieuw benoemde voorzitter Roelof Houwing wordt daarna tijdelijk met het beheer van de penningen belast. Maar er is ook politieke discussie. Steun is er voor de Brede Maatschappelijke Discussie over energie en het doortrekken van de Zuiderzeespoorlijn naar Friesland. Overigens bepleit het congres snelle invoering van de 5%-regeling voor minder-valide werknemers en de verhoging van de maximumsnelheid naar 120 km/u.

Bij de verkiezingen verliest de CDA-VVD-coalitie de toch al krappe meerderheid. Alhoewel kortstondig een minderheidsregering met gedoogsteun van klein rechts, de zogenaamde Staphorster variant, wordt overwogen, wordt vrij snel duidelijk dat de VVD buiten de regering zal blijven. Het JOVD-congres in juni roept VVD en PvdA op samenwerking 'zakelijk te onderzoeken'. Het is inmiddels een bekend geluid van de JOVD. Maar hoewel PvdA en VVD samen over een kamermeerderheid beschikken, behoort een toenadering tussen Wiegel en Den Uyl niet tot de mogelijkheden. Een toenaderingsprobleem van andere orde, dat tussen Israël en de PLO, wordt ook door het congres besproken. De JOVD toont zich minder pro-Israëlisch dan veel geestverwanten door Israël op te roepen de bezette gebieden prijs te geven in ruil voor vrede. De discussie is niet nieuw, het standpunt evenmin.

Evenals vorig jaar is er internationaal succes voor de JOVD. Internationaal secretaris Jules Maaten wordt gekozen in het bestuur van IFLRY.

In de tijdens het maartcongres 1982 in Hoogeveen aangenomen resolutie Hoger Onderwijs spreekt de JOVD zich, zoals ook eerder eens, uit voor integratie van universiteiten en hoger beroepsonderwijs en de invoering van een aan studieduur gekoppeld stelsel van studiefinanciering. Een motie pleit verder voor de afschaffing van allerlei bijzondere en goedkope studentenvoorzieningen na invoering van dit stelsel.

Het junicongres in Alkmaar is het eerste congres waar de discussie op zaterdag in verschillende werkgroepen tegelijkertijd wordt voorbereid. Tot nu toe werden alle congres-discussies in plenaire zittingen gevoerd. Door het toenemend aantal leden en afdelingen en de daarmee samenhangende groei van het aantal discussie-onderwerpen en -stukken stond de discussie zelf onder druk. De bedoeling van de werkgroepen is om in kleinere kring de discussies voor te bereiden, waarna over heikele kwesties knopen kunnen worden doorgesneden in de plenaire vergadering op zondag. Voordelen zijn dat meer mensen feitelijk aan discussies kunnen deelnemen en dat er ook meer tijd voor is. Voor met name kleinere afdelingen is het nadeel dat ze niet in alle werkgroepen tegelijk aanwezig kunnen zijn. Zoals altijd geldt echter dat alle beschikbare vergadertijd vanzelf gevuld wordt. Langzaam zal een ontwikkeling op gang komen in de richting van langere resolutieteksten, meer amendementen en meer moties. De eerste resolutie die volgens de nieuwe

procedure behandeld wordt heeft als onderwerp de noord-zuid-problematiek. Meer geld naar minder landen is één van de conclusies. Uiteraard neemt het congres ook een standpunt in naar aanleiding van de val van het tweede kabinet Van Agt. De regeringsdeelname van de PvdA is de jonge liberalen kennelijk slecht bevallen. Opnieuw wijzigt het standpunt over de meest wenselijke regeringscoalitie. Het wordt een bijna lachwekkend compromis, waarin een verschuiving naar rechts waarneembaar is: 'Hoewel de JOVD op termijn voorkeur blijft hebben voor een regeringssamenwerking tussen VVD en PvdA, [is] in de huidige situatie een regeringscombinatie CDA, VVD en eventueel D'66 de meest wenselijke' (4). De JOVD wordt op haar wenken bediend. Nadat lijsttrekker Ed Nijpels uit de schaduw van Wiegel is gestapt en het verbazingwekkende aantal van 36 zetels in de wacht sleept, zijn er maar 57 dagen nodig om het eerste kabinet Lubbers te formeren. De overwinning bezorgt de oud-JOVD-ers Jan Franssen, Frank de Grave, Robin Linschoten en Jan Kees Wiebenga een kamerzetel. Ongeveer op hetzelfde moment wordt de benoeming van Eric Brinckmann, de VVP, tot voorzitter ad interim van kracht. Roelof Houwing is lid geworden van de Groninger gemeenteraad en daarom voortijdig teruggetreden. De benoeming wordt op het novembercongres bekrachtigd.

In november 1982 verschijnt onder leiding van hoofredacteur Ada den Ottelander het 0-nummer van een nieuw tijdschrift met de naam LEF (Liberté, Egalité, Fraternité). Het wordt aangeboden aan W.J. Geertsema. LEF krijgt als 'kaderblad' een plaats naast Driemaster en vervult een duidelijk andere functie. Het is een platform voor het meer fundamentele liberale debat, terwijl Driemaster als verenigingsblad voornamelijk over de actualiteit binnen en buiten de JOVD bericht. Naast JOVD-kaderleden worden de lezers vooral ook gezocht onder (liberale) politici. In de meeste nummers van LEF wordt gekozen voor een thema, vaak gekoppeld aan het onderwerp van een komend congres.

In het Zeeuwse Vlissingen praat het congres eind november over de toekomst van de sociale zekerheid. Ter vervanging van het hele stelsel wil de JOVD een basisinkomen voor 'iedere ingezetene die bereid is een bijdrage te leveren aan de welvaart in onze samenleving'. Om de kosten te beperken zou het basisinkomen met de belastingen verrekend moeten worden, dan wel uitgekeerd moeten worden als negatieve inkomstenbelasting. Deze conclusie zal jarenlang overeind blijven. Pas na 1989 zal de JOVD zich gevoelig tonen voor het argument dat het systeem volstrekt onbetaalbaar is. Verder spreekt het congres zich bezorgd uit over het toe-

Het hoofdbestuur eind 1982. Achterste rij v.l.n.r.: Meint Waterlander, Joost van Gilse, Antoin Scholten en Hans Veltkamp. Voorste rij v.l.n.r.: Jules Maaten, Eric Brinckmann en Frank Rohof. Geheel rechts de medewerker van het algemeen secretariaat.

nemend rechts-extremisme, de kamerzetel voor Janmaat en vooral over een onderzoek waaruit blijkt dat veel jongeren met rechts-extremistische denkbeelden zeggen te sympathiseren met de VVD. Het congres roept op tot een landelijke actie, die overigens nog geruime tijd op zich zal laten wachten.

Ook in 1982 wordt nog een verandering in de verenigingsstructuur doorgevoerd. Naast de verenigingsraad, waarin provinciale vertegenwoordigers zitting hebben naar rato van het aantal leden, wordt een districtenraad opgericht. In de nieuwe raad zijn alleen de districtsbesturen vertegenwoordigd. De groei van de organisatie brengt zo meer hiërarchie met zich mee. De taken en bevoegdheden van de districtsbesturen, sinds vorig jaar vastgelegd in een reglement, worden verder uitgebreid. In alle provincies zijn inmiddels districten actief. Zelfs in Limburg, waar de JOVD eigenlijk altijd slecht vertegenwoordigd was, is onder districtsvoorzitter Guy Kerpen een bloei-periode begonnen. Enerzijds worden de districtsbesturen geacht bij het hoofdbestuur de belangen van de afdelingen te behartigen, anderzijds voeren ze een deel van het hoofdbestuursbeleid ten behoeve van de in het district gelegen afdelingen uit. Die uitvoerende taken liggen vooral op het gebied van vorming en scholing, in de vorm van het organiseren van cursussen. De meeste cursussen worden bij voorkeur voor een heel district of meerdere afdelingen georganiseerd, om voldoende belangstelling te garanderen. Met name sinds in 1976 subsidie verleend werd, nam de aandacht voor vormings-activiteiten toe. Cursusmateriaal werd ontwikkeld over bijvoorbeeld liberalisme, politieke stromingen, vergadertechniek en spreken in het openbaar. In het voorlichtings- en propagandamateriaal is steeds vaker te lezen dat de JOVD een organisatie is waar je iets kunt leren.

In februari 1983 start de zoveelste discussie over de relatie met de VVD met het uitbrengen van een notitie van het hoofdbestuur van die partij. Al eerder zijn gesprekken tussen beide hoofdbesturen gevoerd. De belangrijkste reden voor de JOVD om het gesprek aan te gaan is de dreigende verdeeldheid door de opkomst van jongerengroepen binnen de partij, de zogenaamde VVD-jongerengroepen. Gesteund door het congres start het JOVD-bestuur gesprekken met vertegenwoordigers van de jongerengroepen en de Nieuwe Kiezers Werkgroep (NKW). De NKW is een commissie binnen de VVD die zich bezig houdt met de vraag hoe de VVD jonge kiezers aan zich kan binden. Wat de JOVD betreft is het doel van de besprekingen te komen tot één onafhankelijke liberale jongerenorganisatie in Nederland.

Behalve over deze kwestie spreekt het maartcongres vooral over de resolutie automatisering, waarin uitvoerig ingegaan wordt op de gevolgen van het oprukken van de computer voor onderwijs en arbeidsmarkt. Maar dat is niet alles. Ook de stimulering van het aandelenbezit, misstanden in de Krankzinnigenwet en de ordening van de aardappelmarkt passeren de revue.

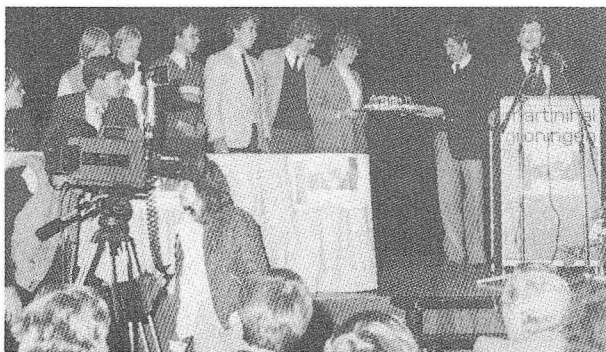
Als vanouds toont de JOVD zich op het junicongres in Bunnik voorstander van de invoering van commerciële televisie. In een resolutie over mediabeleid wordt uitgelegd hoe een en ander in goede banen geleid kan worden, met behoud van pluriformiteit van het omroepbestel. De andere congresresolutie, met de struikeltitel Europese reparatie, zet ook een JOVD-traditie voort. De Europese integratie dreigt te stagneren en moet in hoger tempo voortgezet

worden, is de boodschap. Europese partijvorming, milieubeleid op EG-niveau en hechte politieke samenwerking zijn enkele van de aanbevelingen. Bij uitzondering wil het congres de defensie niet Europees regelen en wordt niet tekeer gegaan tegen landbouwsubsidies. Het kan verkeren.

Ook de interne organisatie heeft weer de aandacht. Met het oog op de onderhandelingen met de VVD wordt de uit 1977 daterende Resolutie Onafhankelijkheid herbevestigd. Ook wordt een Commissie van Advies ingesteld die zich moet buigen over de herstructurering van het hoofdbestuur. Door de sterke groei van het ledental en dus het aantal activiteiten gaan stemmen op voor uitbreiding van het bestuur.

Op 16 augustus wordt het verslag van de Commissie van Advies naar de afdelingen verzonden. Geadviseerd wordt om het aantal leden van het hoofdbestuur uit te breiden van 9 naar 14 en de verenigingsraad af te schaffen, terwijl de districtenraad zou moeten blijven bestaan. Op 24 september neemt de algemene vergadering in een buitengewone zitting in Amersfoort besluiten over de reorganisatie. Op hoofdlijnen wordt het advies overgenomen en er wordt zelfs besloten nog een functionaris aan het hoofdbestuur toe te voegen, belast met 'politieke campagnes'. Overeenkomstig het advies wordt besloten dat het onderscheid tussen hoofdbestuur en dagelijks bestuur opnieuw ingevoerd wordt. De uitbreiding van het bestuur krijgt haar beslag tijdens het congres op 12 en 13 november in de Groninger Martinihal. Nieuw is dan ook de voorzitter: Herman Vermeer die Eric Brinckmann opvolgt. Merkwaardig genoeg wordt bij Vermeer te pas en te onpas zijn beroep vermeld, dus ook hier maar. Hij is landbouwer. De uitbreiding levert negen mensen een nieuw baantje op. Hoe harmonieus politieke en organisatorische zaken soms samen kunnen gaan blijkt uit de keuze voor bestrijding van jeugdwerkloosheid als congresonderwerp. De oplossing wordt met name gezocht in investeringen in scholing en herstel van de economie. Op langere termijn moet het basisinkomen uitkomst bieden. Jeugdwerkloosheid blijft overigens regelmatig terugkeren als gespreksonderwerp op congressen.

De opening van het congres in Groningen wordt verricht door commissaris H.J.L. Vonhoff, 's ochtends is er een discussie met de kamerleden R.W. de Korte en F. Buurmeijer en in de avond spreken de zwaargewichten Hans Wiegel en C.I. Dales. Voor zover bekend is het de eerste en enige keer in de geschiedenis dat De Waarheid twee verslaggevers naar het congres stuurt. In hun verslag bespreken ze de 'Wassenaarse tongval' van veel JOVD-ers, constateren ze dat C&A van de JOVD niet rijk zal worden en dat in de JOVD beleefdheid tot een cultus is verheven (5). Tegelijkertijd moeten de schrijvers constateren de JOVD-aanhang sterk groeit en veel politici uit de organisatie voortkomen. Geen aandacht besteedt het artikel aan de oproep van het con-

Congres in de Martinihal in Groningen (12 en 13 november 1983)

Uit het ei gekropen...

De broedmachine van de VVD

Je bent jong en je wilt VVD, dat lijkt het motto van de Nederlandse jongeren. De zestiger-jarenidealen van hun ouders en leraren beschouwen ze als achterhaald. Deze tijd van crisis is rijp voor de geen-gezelk-mentaliteit: pak aan, presteer iets, en als het je niet lukt, kan je alleen jezelf verwijten maken. De VVD blijkt in die nieuwe tijdgeest uitstekend te passen. Het is niet langer onfatsoenlijk om je als tiener rechts te noemen. Bij de laatste scholierenverkiezingen bedeelde de Nederlandse jeugd de VVD 55 Kamerzetels toe. De liberale jongerenorganisatie JOVD (Jongerenorganisatie voor Vrijheid en Democratie) groeit met sprongen. De VVD springt handig in op het neo-conservatisme van de jongeren: zij krijgen hun eigen, herkenbare volksvertegenwoordigers, die hun elgen geen-gezelk-taal spreken. Dezelfde JOVD is een belangrijk leverancier van die dynamische, jonge VVD-politici. Een blik in de broedmachine van de VVD.

Door Annemiek Veelenturf en Ronald van der Horst

Blauwe blazers en grijze pantalons vullen de zaal. Diplomatenkoffertjes zeilen voorbij. Keurig gekapte hoofden lachen elkaar vriendelijk toe. Jonge mannen staan handen te schudden met de correctheid van zakenlieden die op het punt staan een gewichtige transactie af te sluiten. Ingetogen opgemaakte jongedames klitten bij elkaar als de echtgenotes van succesvolle zakenlui op een saai party. Ze gaan meestal gekleed in een blauwe rok, tot net over de knie. De puntjes van het kraagje van de blouse wijzen

naar boven. De weinige broeken die de dames dragen zijn van uitzonderlijke en dure snit: C&A zal van de JOVD niet rijk worden.

We zijn in de Martinihal in Groningen, die onlangs twee dagen lang door de liberale jongerenclub werd afgehuurd voor hun najaarscongres. Een bel laat de aanwezigen weten dat Commissaris van de Koningin in Groningen en VVD-prominent Vonhoff van start wil met zijn openingspeech. Het geroezemoes verstomt. De gesprekken, gevoerd in een tongval waarvoor de gemiddelde Wassenaar zich niet hoeft te schamen, stoken. Men begeeft zich naar de congreszaal.

Vonhoff preekt daar niet helemaal voor eigen parochie. De JOVD is een onafhankelijke organisatie en wijkt op bepaalde punten af van het VVD-programma. Zo hebben de jeugdige liberalen een ontwerp-resolutie gemaakt over jeugdwerkloosheid, waarin zij pleiten voor een basisinkomen voor iedereen en tekeer gaan tegen de verlagingen van het minimumjeugdloon. Aan de andere kant heeft het hoofdbestuur van de JOVD moties opgesteld waarin de stakingen van de ambtenaren luidruchtig worden afgekeurd, en de Amerikaanse invasie in Grenada wordt toegejuicht.

Vonhoff omschrijft de verhouding JOVD-VVD als een lat-relatie. „U bent dwalend op de goede weg.” Maar hij kan het niet laten de JOVD tot ware proporties terug te brengen: „Ik verheug me erover dat ik belangrijke, vergaande uitspraken heb gelezen van de JOVD over Grenada, die de ontwikkelingen in Latijns-Amerika ingrijpend zullen veranderen.” De rest van Vonhoffs rede is van een opmerkelijke vrijblijvendheid en nietszegendheid. Hij oogst succes door wat te trompetteren over „de samenleving die onder een zo grote regeldruk staat, dat daardoor grote maatschappelijke problemen ontstaan”. De deregulering, het nieuwe evangelie van de VVD, blijkt ook in de JOVD het eerste gebod te zijn. Applaus, Vonhoff af.

De eerste pagina van het artikel in De Waarheid van 26 november 1983.

gres aan alle politieke partijen om, mede naar aanleiding van de moord op Kerwin Duinmeijer, racistische organisaties (de Centruipartij) niet langer dood te zwiigen, maar met tegenargumenten tegemoet te treden.

Ook de samenwerking met de andere jongerenorganisaties in het PJK-verband ondergaat een ingrijpende reorganisatie. De afgelopen jaren is de onvrede over het werk van het PJK gegroeid. Er zijn verschillen van mening ontstaan tussen de betaalde medewerkers van het PJK en de jongerenorganisaties. Pogingen van PJK-bestuurders als Felix Rottenberg (Jonge Socialisten in de PvdA – JS) en Bart Lijdsman (JOVD) om de greep van de lidorganisaties op het PJK te verstevigen zijn maar ten dele succesvol. In de loop van 1983 wordt het PJK, mede in overleg met het departement van WVC, omgevormd tot het Bureau Politieke Jongeren Kontakten (BPJK) en treden onderwijs- en vormingsorganisaties tot het bestuur toe. Omdat de conflicten blijven voortduren besluiten CDJA (Christelijk Democratisch Jongeren Appèl), JOVD, JS en PSJG (Pacifisties Socialistiese Jongeren Groepen) op 17 september het BPJK te verlaten en nieuwe organisatie op te richten. De oprichting vindt plaats op 11 november in het Utrechtse Hotel Smits en voorlopig wordt als naam PJK gehanteerd. De nieuwe organisatie is alleen toegankelijk voor politieke jongerenorganisaties. Voor het initiatief is steun gezocht bij de verwante Tweede Kamerfracties en dat resulteert in de indiening van een motie tijdens de behandeling van de begroting van WVC. De motie, met volgnummer 50, wordt op 22 december door een ruime meerderheid van de Kamer aanvaard. Kern van de motie is dat de minister verzocht wordt de subsidie van het BPJK over te hevelen naar de nieuwe organisatie. Besloten wordt de organisatie naar de motie te vernoemen, waarmee de vereniging M50 is geboren (6).

Niet alleen nationaal, maar ook internationaal is 1983 een goed jaar voor de samenwerking met andere jongerenorganisaties. In de zomer biedt de JOVD onderdak aan het IFLRY-zomerkamp. Jules Maaten, al sinds twee jaar bestuurslid van de federatie, krijgt bovendien dit jaar promotie en wordt voorzitter.

Per 1 januari 1984 wordt in de JOVD een aantal organisatorische veranderingen van kracht, voortvloeiend uit de reorganisatiediscussie. Het systeem van contributie-inning via de afdelingen wordt afgeschaft. Niet alleen is dit een eis van het ministerie van WVC, ook intern leidde het systeem tot problemen. Het hoofdbestuur had onvoldoende zicht op de juistheid van contributie-afdrachten. Enerzijds konden arme afdelingen geld achterhouden, anderzijds konden rijke afdelingen door hogere afdrachten namens ‘papieren leden’ stemmen kopen. Het stemrecht in de algemene vergadering is immers gekoppeld aan het aantal leden dat contributie heeft betaald. Ook een andere verandering vergroot de macht van het onlangs sterk uitgebreide hoofdbestuur ten opzichte van de afdelingen: de verenigingsraad wordt afgeschaft. De districtenraad (later adviesraad geheten) blijft wel bestaan. Het lange proces van invoering van een volwaardige bestuurslaag tussen afdelingen en hoofdbestuur wordt hiermee voltooid. In de communicatie tussen afdelingen en hoofdbestuur gaan de districtsbesturen een cruciale rol vervullen. In alle

provincies zijn inmiddels districten gevormd, uitzondering blijft echter het district Noord, dat nog altijd drie provincies omvat.

Op 16 februari presenteert het hoofdbestuur van de VVD een notitie en het voorontwerp voor de Samenwerkingsovereenkomst (kortweg SWO) tussen VVD en JOVD. Het concept is opgesteld door de in het najaar van 1983 ingestelde commissie jongerenbeleid, waarin naast drie vertegenwoordigers van de JOVD (Frank Rohof, Antoin Scholten en Marco Swart) drie mensen de VVD-jongerencontacten vertegenwoordigen en twee leden zitting hebben namens de Nieuwe Kiezers Werkgroep van de VVD (onder hen C. Cornielje, die later nog in Haagse kringen zal opduiken). Het JOVD-bestuur besluit de plannen begin maart op een drietal discussieavonden met de achterban te bespreken. Vrijwel gelijktijdig besluit het VVD-congres dat de onderhandelingen over de definitieve SWO-tekst gevoerd zullen worden door delegaties van beide hoofdbesturen. De JOVD gaat de onderhandelingen in optimistische stemming tegemoet.

In april lanceert het hoofdbestuur een ledenwerfcampagne onder de ambitieuze titel Plan 10.000, met een minachtende knipoog naar het uit de jaren zestig daterende plan 2000. Reden tot optimisme is er overigens zeker. Sinds het midden van de jaren zeventig is het ledental gestaag gegroeid en inmiddels de 3.000 gepasseerd. Eén van de factoren die bijdraagt aan de ledengroei is de scherp polariserende discussie over de plaatsing van kruisraketten. Jonge voorstanders van plaatsing zoeken hun heil bij de JOVD. In mei stuurt het hoofdbestuur een open brief aan de minister-president, waarin

de conclusie luidt dat plaatsing 'onontkoombaar' is. Dat niet alle jongeren enthousiast zijn over de JOVD (en de VVD) blijkt onder meer uit een bezetting van het Stikkerhuis op 5 juni. Ook in de JOVD zijn de meningen overigens verdeeld. Internationaal secretaris Jules Maaten krijgt in Hervormd Nederland veel ruimte om uit te leggen dat hij tegen plaatsing is (7). Ook het gesprek met de vijand wordt niet uit de weg gegaan. Het was dezelfde internationaal secretaris die in maart een delegatie van communistische Sovjetjongeren ontving.

Midden in deze politiek boeiende tijd valt de viering van het 7e lustrum, op 10 en 11 maart in het Rotterdamse Hilton. De Amsterdammer Huub Jacobse wordt er gehuldigd als het vijfde erelid. Het thema van het congres is liberalisme in Europa. Te gast is onder meer G. Verhofstadt van de Vlaamse liberalen. De belangrijkste feestredenaar is

Erelid Huub Jacobse (foto 18 juni 1988)

echter Ed Nijpels. Ook verschijnt de Lustrumalmanak, het eerste boek dat ooit over de geschiedenis van de JOVD is verschenen. Het boek is samengesteld door een redactiecommissie, die uiteraard te kampen heeft met de onvolledigheid van het archief.

Op 29 mei haalt de JOVD de krant met een opmerkelijk bericht. Op de Amsterdamse VU heeft de JOVD opnieuw een zetel in de Universiteitsraad veroverd. Enkele jaren eerder was dat ook al gelukt. Toen werd de zetel bezet door Robin Linschoten.

Ofschoon het hoofdbestuur de minister-president al heeft laten weten hoe de JOVD over kruisraketten denkt, wordt op 23 en 24 juni in Kerkrade gecongresseerd over vrede & vrijheid. Het hoofdbestuur kan op steun rekenen. Het congres noemt de NAVO 'de beschermer van de vrije westerse democratieën' en spreekt zich uit voor een 'geloofwaardige verdedigingsmacht', bestaande uit een 'conventioneel en een nucleair gedeelte'. De JOVD kan gerekend worden tot de voorstanders van tweezijdige ontwapening door onderhandeling. Een andere keuze van de JOVD had de organisatie vermoedelijk aan aantrekkingskracht doen verliezen en zou wellicht de onderhandelingen met de VVD nadelig beïnvloed hebben. Dat is uiteraard moeilijk in te schatten. De eindonderhandelingen over de SWO-tekst worden in de tweede helft van het jaar gevoerd. Zoals ook door de VVD voorgesteld zitten delegaties van de besturen om de tafel. Een door de VVD in juli voorgestelde tekst wordt door het JOVD-bestuur van de hand gewezen als strijdig met de onafhankelijkheid. Uitwisseling van argumenten en amendementen leidt eind augustus tot een 'voorlopige definitieve' tekst. Het onderhandelingsresultaat behoeft nu alleen nog de instemming van de congressen van beide contractpartners.

Hoewel de algemene vergadering van de JOVD al op 15 september in Zwolle bijeenkomt, wordt daar nog niet over het stuk gesproken. Dat zal pas in november gebeuren. Eerst wordt een discussie over drugsbeleid tot een goed einde gebracht. Het leidt tot een vooruitstrevend stuk, waarin Hennepprodukten op één lijn gesteld worden met tabaksprodukten. Legalisering dus. Onder bepaalde stringente voorwaarden kunnen zelfs in internationaal verband harddrugs gelegaliseerd worden, aldus het congres. Opsporing en vervolging van gebruikers moet een lage prioriteit hebben. Op dit punt zal de JOVD nog lang met de VVD van mening blijven verschillen.

In oktober geeft het hoofdbestuur gehoor aan de in november 1982 door het congres geuite wens om actie te voeren tegen racisme. Op 19 oktober start de JOVD-actie 'Kleur bekennen tegen racisme', die onder meer bestaat uit de verspreiding van affiches en folders en activiteiten van afdelingen. Ruim een maand voor de start van de actie bespreekt het hoofdbestuur een zeker in dit licht pijnlijke kwestie. In één van de afdelingen is een JOVD-er actief binnen de Centruumpartij. Voor zover bekend blijft het bij dit ene incident.

Om de meningen te peilen over de concept-SWO trekt het hoofdbestuur opnieuw het land in, langs vijf regionale bijeenkomsten. Ondanks veel verzet houdt het bestuur voet bij stuk. Het niet vaststellen van de SWO zou immers de weg vrijmaken voor een verdere opmars van VVD-jongerencontacten en de subsidie in gevaar brengen. Uiteindelijk stemmen de congressen van JOVD

JOVD CAMPAGNE ANTI-RACISME

ALGEMEEN SECRETARIAAT: 020 - 242000

De folder die verschijnt in het kader van de JOVD-campagne tegen racisme

en VVD op achtereenvolgens 17 november en 15 december in met de tekst, zodat de voorgenomen ingangsdatum van 1 januari 1985 wordt gehaald. Het in Nijmegen gehouden JOVD-congres plaatst wel kanttekeningen bij de definitieve tekst. In het congresbesluit staat dat samenwerkingsovereenkomsten met politieke partijen voor het goed functioneren van de JOVD 'niet noodzakelijk' zijn en wordt de tekst van de SWO 'niet ideaal' genoemd. Behalve over het contract met de VVD wordt ook gesproken over enkele statutenwijzigingen. De al bestaande commissie van beroep wordt uitgebreid en wordt in tweeën gedeeld, een eerste en een tweede kamer, die verschillende soorten beroepszaken kunnen behandelen. Voorlopig is het de laatste statutenwijziging. Gelet op de tijd, ijver en energie die de afgelopen jaren in reglementaire en statutaire zaken is gestoken, valt er waarschijnlijk ook weinig meer te verbeteren. Of zou de intredende rust aan het reglementaire front te danken zijn aan de uitspraak van het junicongres, 'dat het kabinet de door haar voorgestane (...) deregulering met grotere inspanning en voortgang moet trachten te realiseren'?

Het congres benoemt ook een nieuwe voorzitter. Julius Remarque is zijn naam. De maanden die aan het congres vooraf gingen waren binnen het hoofdbestuur nogal turbulent geweest. Het vertrek van voorzitter Herman Vermeer

had niet geheel uit eigen beweging plaatsgevonden. Verschillende leden van het bestuur waren van mening dat de voorzitter slecht functioneerde, wat uiteraard niet geheim bleef. Na het congres dient Vermeer zijn opvolger nog schriftelijk van advies. Een van de constatering van de oud-gediende: 'het HB is te groot'. De reorganisatie waarbij het bestuur werd uitgebreid is nu een jaar oud.

Van groter belang, zeker op lange termijn, dan die dorpsrel is uiteraard de vaststelling van de SWO. Cruciaal is de nu door beide organisaties onderschreven passage die stelt dat er 'één (...) liberale jongerenorganisatie [dient] te zijn waarin alle liberale jongeren in Nederland zich kunnen herkennen: de

JOVD; deze jongerenorganisatie is politiek en organisatorisch onafhankelijk.' (8). Ook een andere ontwikkeling verheldert in 1984 de houding van de JOVD ten opzichte van de VVD. Na 18 jaar krijgt ook D66 een eigen jongerenorganisatie, de Jonge Democraten (JD). Niet langer kan beweerd worden dat de JOVD tevens de grootste organisatie van jonge D66-aanhangers is.

Een week na vaststelling van de SWO door de VVD vergadert de Adviesraad in en over het Stikkerhuis. Omdat de ruimte relatief klein is en de prijs vrij hoog en omdat de Stikkerstichting in financiële problemen is geraakt, adviseert de raad positief over het opzeggen van het huurcontract. Halverwege volgend jaar zal de JOVD weer eens gaan verhuizen.